

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 11 april 1919 kl. 4 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 11 i anledning av väckt motion om åvägabringande av utredning och förslag i syfte att vidmakthålla och utveckla det svenska jordbruket.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 123, har herr *Jesperson* m. fl. hemställt, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta skyndsamt utreda, vilka åtgärder å det tull- och handelspolitiska området eller annorledes som må kunna anses påkallade och bäst ägnade att vidmakthålla och ytterligare utveckla det svenska jordbruket under de förändrade produktions- och avsättningsförhållanden, som redan nu kunna förutses inträffa efter världskrigets avslutande, samt att riksdagen, i den mån dess medverkan för ändamålet kräves, måtte så snart som möjligt få sig förelagda erforderliga förslag till sådana åtgärder.

Motionen.

I avseende på motiveringen till denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionen av kungl. lantbruksstyrelsen, vilket yttrande såsom bilaga är fogat till utskottets utlåtande.

Utlåtande.

Såsom kungl. lantbruksstyrelsen framhåller, har Kungl. Maj:t den 11 februari 1919 tillkallat särskilda sakkunniga för att skyndsamt verkställa utredning och avgiva förslag bland annat angående avvecklingen av den statliga spannmålsregleringen och därmed sammanhängande frågor, den 31 januari 1919 tillsatt en särskild kommitté, 1919 års tull-

Utskottet.

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 12 saml. 2 avd. 8 häft. (Nr 10).

och traktatkommitté, i vars uppdrag jämväl torde ingå ett tillgodo-seende av det svenska jordbrukets intressen, och slutligen genom nådigt brev den 29 november 1918 anbefallt lantbruksstyrelsen att under tre-årsperioden 1919—1921 utföra undersökning över produktionskostna-derna för viktigare jordbruksprodukter samt över jordbrukets ekono-miska bärighet i allmänhet.

Enligt lantbruksstyrelsens förmenande hava nämnda sakkunniga, som tillkallats, sedan ifrågavarande motion blivit väckt, erhållit uppdrag att verkställa just en sådan utredning, som, åtminstone vad den närmaste framtiden vidkommer, i det väsentliga torde motsvara motionärernas syfte.

Då emellertid vårt jordbruk för framtiden kommer att behöva verk-samt stöd från statsmakternas sida, skulle naturligtvis en allsidig ut-redning av sådan omfattning, som motionärerna avse, vara av stort värde, men torde enligt utskottets mening med en sådan utredning för närvarande kunna anstå.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 april 1919.

På utskottets vägnar:

OSKAR NYLANDER.

Närvarande: herrar *Nylander, Alkman, Jespersen, Welander, Ödlund, Öhngren* och *Johansson*.

Bilaga 1.

Till KONUNGEN.

Genom nådigt beslut den 14 mars 1919 har lantbruksstyrelsen anbefallts att i anledning av en utav riksdagens första kammarens andra tillfälliga utskott gjord framställning avgiva underdånigt utlåtande över en inom nämnda kammare väckt, till utskottet remitterad motion, nr 123, om åvägabringande av utredning och förslag i syfte att vidmakthålla och utveckla det svenska jordbruket.

Med återställande av remissakten får lantbruksstyrelsen — som denna dag avgivit underdånigt utlåtande i anledning av en utav riksdagens andra kammarens femte tillfälliga utskott gjord underdånig framställning om inhämtande av styrelsens utlåtande över en inom sistnämnda kammare väckt, med den ovan omförmälda likalydande motion m. m. — till åtlydnad av Kungl. Maj:ts förberörda nådiga befallning åberopa innehållet i sitt nyssnämnda, här i avskrift bilagda underdåniga utlåtande.

I detta ärendes slutliga handläggning hava deltagit generaldirektören Flach samt byråcheferna Insulander och Bjurstedt.

Stockholm den 1 april 1919.

Underdånigst

WILHELM FLACH.

Erik Insulander.

Bilaga 2.

Till KONUNGEN.

Genom nådig remiss den 14 februari 1919 har lantbruksstyrelsen anbefallts att i anledning av en utav riksdagens andra kammarens femte tillfälliga utskott gjord framställning avgiva underdånigt utlåtande över två inom nämnda kammare väckta, till utskottet remitterade motioner, nr 276 om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till förekommande av en ruinerande ekonomisk kris för jordbruksnäringen vid övergången till normala förhållanden m. m. och nr 285 om skrivelse till Kungl. Maj:t angående vidtagande av åtgärder till vidmakthållande och ytterligare utveckling av det svenska jordbruket efter världskrigets avslutande.

Till åtlydnad härav får lantbruksstyrelsen med återställande av remissakten i underdånighet anföra följande.

Uppenbarligen är det — såsom i förevarande motioner framhålles — av utomordentlig betydelse ej endast för det svenska jordbruket utan även för vår folkhushållning samt för landets sociala och ekonomiska utveckling över huvud taget, att jordbruket i samband med kristidens avveckling och återinträdandet av jämförelsevis normala förhållanden ej utsättes för allt för häftiga rubbningar i de ekonomiska grunderna för dess bedrivande. Likaså torde det vara uppenbart, att åtgärder av olika slag kunna påkallas från statsmakternas sida till förekommande av dylika rubbningar, vilka eljest, därest förhållandena finge fritt utveckla sig, med ganska stor sannolikhet komma att inträffa. För vidtagande av åtgärder i angivna syfte fordras emellertid sakkunnig och snabb utredning.

Med avseende härå vill lantbruksstyrelsen till en början erinra, att Kungl. Maj:t den 11 februari 1919 tillkallat särskilda sakkunniga för att skyndsamt verkställa utredning och avgiva förslag bland annat angående avvecklingen av den statliga spannmålsregleringen och därmed sammanhängande spörsmål. Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t anförde föredragande departementschefen till statsrådsprotokollet över jordbruksärenden bland annat, att vid övervägande av frågan om den statliga spannmålsregleringens avveckling hänsyn måste tagas även till jordbrukets ställning och följderna för detta av en oförmedlad och hastig övergång till ett tillstånd, där den fria konkurrensen och världsmarknadens priser bleve ensamt bestämmande. Spörsmålet, huruvida särskilda övergångsåtgärder voro av nöden för att förebygga eller mildra sådana allt för skadliga verkningar, måste därför ingående undersökas.

Enligt lantbruksstyrelsens förmenande hava nämnda sakkunniga, som tillkallats sedan ifrågavarande motioner blivit väckta, erhållit uppdrag att verkställa just en sådan utredning, som, åtminstone vad den närmaste framtiden vidkommer, i det väsentliga torde motsvara motionärernas syfte.

Vad särskilt beträffar åtgärder i förevarande avseende på det tull- och handelspolitiska området, vill lantbruksstyrelsen vidare erinra därom, att Kungl. Maj:t den 31 januari 1919 tillsatt en särskild kommitté, 1919 års tull- och traktatkommitté, i vars uppdrag jämväl torde ingå att tillvarataga det svenska jordbrukets intressen.

Vad slutligen angår jordbrukets framtida utvecklingslinjer, vill lantbruksstyrelsen erinra därom, att Kungl. Maj:t enligt nådigt brev den 29 november 1918 anbefallt lantbruksstyrelsen att under treårsperioden 1919—1921 utföra undersökning över produktionskostnaderna för viktigare jordbruksprodukter samt över jordbrukets ekonomiska bärighet i allmänhet. Av denna undersökning, som numera blivit av styrelsen igångsatt, torde kunna förväntas åtskilliga resultat, vilka böra kunna tjäna till belysning av ifrågavarande ämne.

Så som förhållandena under den närmast liggande framtiden kunna förväntas komma att utveckla sig, torde det vara ställt utom allt tvivel, att jordbruket bliver i behov av allt det stöd, som kan givas detsamma. Lantbruksstyrelsen håller därför före, att en allsidig utredning i de av motionärerna omförmälda avseenden vore i hög grad önskelig. Med hänsyn till vad i berörda syfte redan åtgjorts, vill dock lantbruksstyrelsen ifrågasätta, huruvida icke med ytterligare utredning i ämnet kunde tillsvidare anstå, till dess att de nödvändiga förutsättningarna härför — ej minst de internationella samt tull- och handelspolitiska — kunna bättre överblickas.

I detta ärendes slutliga handläggning hava deltagit generaldirektören Flach samt byråcheferna Insulander och Bjurstedt. Stockholm den 1 april 1919.

Underdånigst

WILHELM FLACH.

Erik Insulander.